

UNGDOMSUDDANNELSER 26. juni 2022

23.000 studenter er ikke i gang med en uddannelse fem år efter gymnasiet – og tallet har aldrig været højere

ANALYSE

Udarbejdet af
Troels Lund Jensen
Chefanalytiker

Mette Weber
Stud.polit.

23.000 studenter under 30 år har hverken fået en uddannelse eller er i gang med en uddannelse fem år efter de har fået studentereksamen. Antallet er steget med ca. 8.000 studenter siden 2014. Generelt udskyder flere studenter at læse videre eller kommer aldrig i gang. Vi risikerer at stå med en voksende gruppe nye, unge ufaglærte, hvis de unge studenter ikke bliver hjulpet godt på vej.

Kontakt

Chefanalytiker

Troels Lund Jensen

☎ 28 60 86 42

✉ tlj@ae.dk

Kommunikationschef

Jesper Kirkbak

☎ 50 73 71 34

✉ jk@ae.dk

Hovedkonklusioner

- I efteråret 2021 var 23.000 studenter under 30 år hverken i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse eller havde afsluttet en uddannelse fem år efter studentereksamen. Siden 2014 er antallet steget med 8.000 studenter.
- Andelen af en studenterårgang, der ikke er i gang med en uddannelse, er stigende. Færre er i gang både to år efter studentereksamen og fem år efter studentereksamen.
- Flere holder et, to eller tre sabbatår, før de læser videre. Andelen, der læser direkte videre, er halveret fra 26 pct. i 2013 til 13 pct. i 2021. Andelen, der er begyndt at læse videre inden for ét år, er faldet fra ca. 65 pct. til 40 pct., og andelen, der er begyndt inden for to år, er faldet fra ca. 85 pct. til 70 pct. af en årgang.
- Flest studenter fra det almene gymnasium (STX) holder et, to eller tre sabbatår, mens flest studenter fra det tekniske gymnasium (HTX) går direkte i gang med en uddannelse.

23.000 studenter under 30 år er ikke i gang med en uddannelse

I efteråret 2021 var 23.000 studenter under 30 år hverken i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse eller havde afsluttet en uddannelse fem år efter studentereksamen. Siden 2014 er antallet steget med 8.000 studenter.

Og der er risiko for, at flere unge med en studentereksamen kommer længere og længere væk fra de erhvervskompetencegivende uddannelser. Antallet af studenter under 30 år, der har haft tre eller fire sabbatår, og som ikke har fået en erhvervskompetencegivende uddannelse, eller er i gang med en, er steget fra ca. 8.000 personer i 2012 til 15.000 personer i 2021.

I løbet af de seneste ti år er antallet af unge med en studentereksamen, der hverken har gennemført en uddannelse eller er i gang med en samlet set steget fra ca. 75.000 i 2012 til 124.000 i 2021 – en stigning på knap 50.000 personer.

Den store stigning hænger sammen med, at flere unge i samme periode vælger at læse en almen ungdomsuddannelse som STX, HF, HTX eller HHX, men en del af stigningen skyldes også at flere

studenter udskyder de videre studier, eller slet ikke kommer i gang med at læse videre efter studentereksamen.

Erhvervskompetencegivende uddannelser tæller både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser.

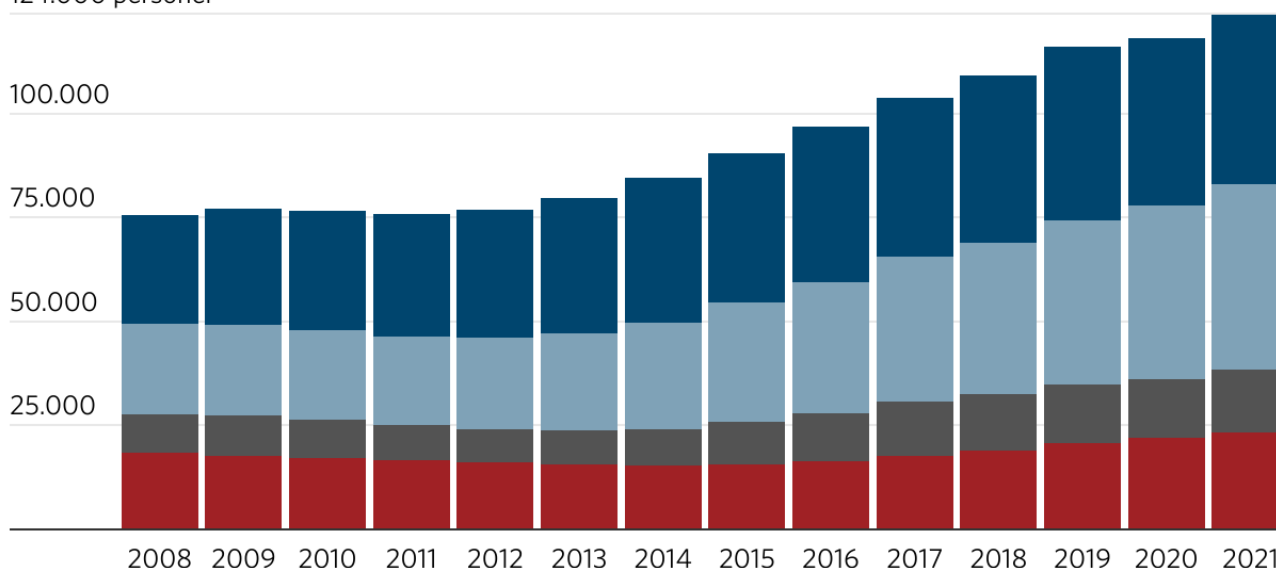
FIGUR 1

23.000 studenter under 30 år er ikke i gang med en uddannelse efter fem år

Figuren viser udviklingen i antallet af studenter under 30 år, der ikke er i gang med eller har fuldført en erhvervskompetencegivende uddannelse, fordelt efter antal år siden studentereksamen. Antallet er steget fra 75.000 i 2008 til 124.000 i 2021.

■ 5+ år ■ 3-4 år ■ 1-2 år ■ Samme år

124.000 personer

Anm.: Seneste referencetidspunkt er september 2021. Studenter fra STX, HF, HTX og HHX inkl. studenter fra internationale skoler og studenterkurser samt enkelte fra den tidligere 1-årige HHX som blev nedlagt i 2004. EUX-studenter indgår ikke i analysen.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Flere studenter udskyder de videre studier end tidligere

Andelen af en årgang, der læser videre direkte efter gymnasieuddannelsen, er faldet fra 26 pct. blandt studenter fra 2013 til 13 pct. blandt studenter fra 2021.

I samme periode er andelen, der har påbegyndt en uddannelse senest efter ét sabbatår faldet fra 65 pct. til 40 pct., og andelen af en årgang, der er gået i gang med en uddannelse senest efter to sabbatår, er faldet fra 85 pct. i 2013 til 70 pct. blandt studenter fra 2019.

Årgangen af studenter fra 2018 kan følges i tre år efter studentereksamen. Blandt denne årgang var 86 pct. gået i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse senest tre år efter studentereksamen, hvilket også er lidt færre end blandt de foregående årgange, hvor op mod 93 pct. af en årgang var gået i gang med en uddannelse senest tre år efter studentereksamen.

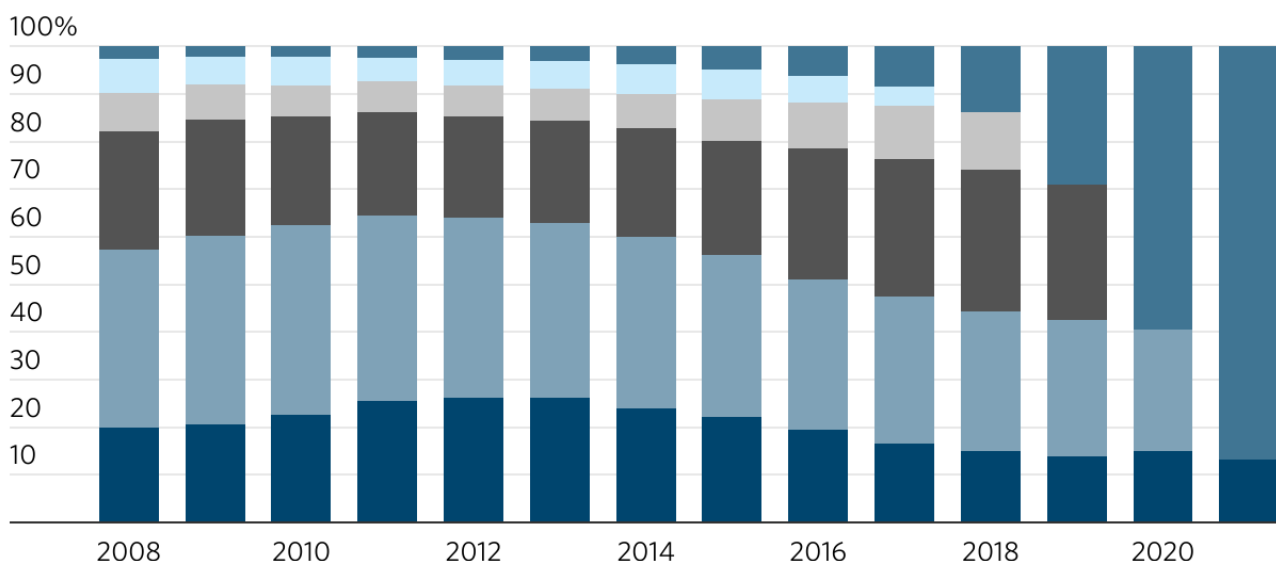
Siden 2013 har der været en gradvis tendens til at udskyde det videre uddannelsesvalg. Det fremgår af nedenstående figur.

FIGUR 2

Flere studenter udskyder at læse videre eller kommer aldrig i gang

Figuren viser studenterårgange fra 2008 til 2021, fordelt efter deres første tilgang til efterfølgende uddannelse. Der er en tendens til at flere studenter har et, to eller flere sabbatår. For årgang-2008 er det således 57 pct. der har læst videre efter ét sabbatår. Kigger man i stedet på årgang-2020 er det tal faldet til 40 pct.

Samme år Året efter 2 år 3 år +4 år Ikke været i gang

Anm.: Seneste referencetidspunkt er september 2021, så studenter fra sommeren 2021 kan følges ca. 3 mdr. til efterårets optag i august/september samme år, mens årgang 2020 kan følges ca. 15 mdr., dvs. til september året efter.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Der er en risiko for, at flere studenter slet ikke får en erhvervskompetencegivende uddannelse efter gymnasiet. I nedenstående figur fremgår udviklingen i andelen af en studenterårgang, der hverken er i gang med en uddannelse eller har afsluttet en uddannelse efter hhv. to år, fem år og ti år.

Andelen, der ikke er i gang med en uddannelse efter to år, har været støt stigende, så knap hver tredje student fra 2019 hverken er i gang med en uddannelse eller har afsluttet en uddannelse efter to år. Forskellen fra ovenstående figur er, at vi her medtæller personer, der har afbrudt en uddannelse, uden at gå i gang med en anden uddannelse.

Andelen, der ikke er i gang med en uddannelse eller har afsluttet en uddannelse efter fem år, er steget fra ca. ni pct. af studenterne fra 2009 til ca. 12 pct. af studenterne fra 2016. Der er en risiko for at denne andel

vil stige i takt med at flere og flere studenter fra yngre årgange udskyder at læse videre.

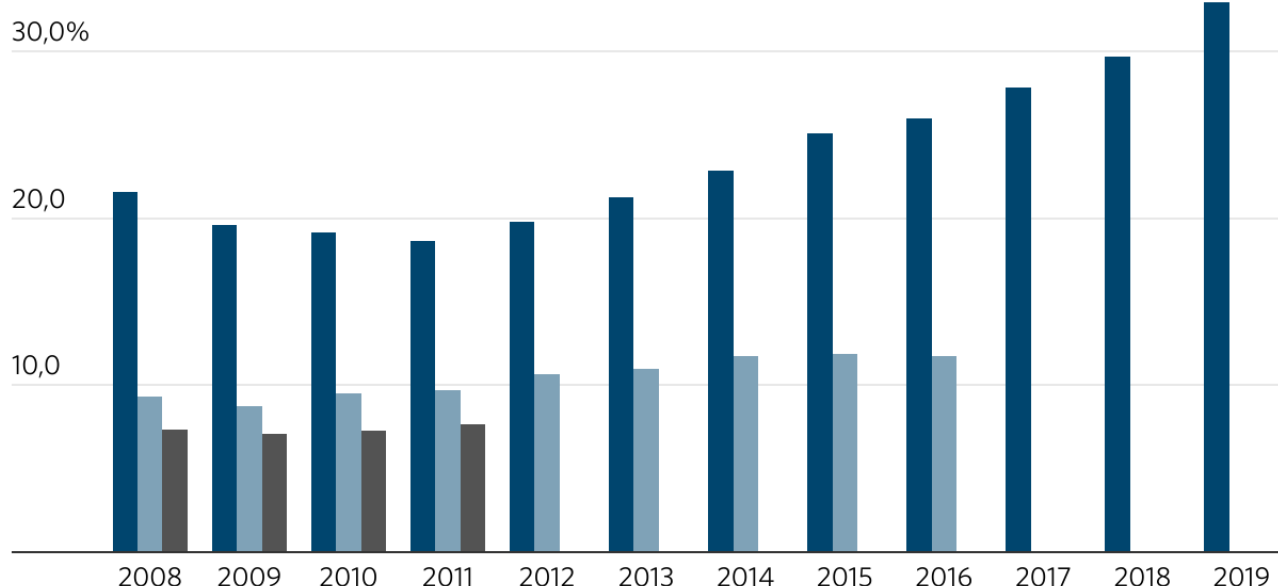
Syv pct. af årgangene, der kan følges ti år frem, er ikke i gang med en uddannelse eller har afsluttet en uddannelse. Det er for tidligt at sige om denne andel vil stige i takt med at flere studenter udskyder at læse videre.

FIGUR 3

En stigende andel studenter er ikke i gang med en uddannelse

Figuren viser udviklingen i andelen af en studenterårgang, der hverken er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse, eller har afsluttet en, efter hhv. to år, fem år og ti år.

■ 2 år ■ 5 år ■ 10 år

Anm.: Andelen af en studenterårgang, der i september årligt, hverken er i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse eller har afsluttet en. Seneste referencetidspunkt er september 2021, dvs. studenterårgang 2011 er seneste årgang, der kan følges ti år frem, studenterårgang 2016 er seneste årgang, der kan følges fem år frem, og studenterårgang 2019 er seneste årgang, der kan følges to år frem. EUX-studenter indgår ikke i analysen.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks register

Flest STX-studenter holder sabbatår – færrest fra HTX

I det følgende har vi fokuseret på studenter fra 2018, der har haft tre år til at påbegynde en uddannelse. Det er valgt, for at give et aktuelt billede af forskelle i de efterfølgende uddannelsesovergange fordelt efter typen af ungdomsuddannelse, og fordi størstedelen af de unge er gået i gang med en uddannelse tre år efter studentereksamen.

Fordelt efter typen af gymnasial uddannelse er der store forskelle på, hvornår man går i gang med en uddannelse. Kun hver tiende STX-student er gået i gang med en uddannelse samme år som studentereksamen er i hus, mens mere end hver fjerde HTX-student er gået direkte i gang med en uddannelse. Blandt studenter fra HF og HHX er det mellem 19 og 24 pct., der er gået i gang direkte efter studentereksamen.

Også efter et sabbatår er færre STX-studenter gået i gang med en uddannelse, mens flere er gået i gang efter tre år.

Både HTX og HHX er kendetegnet ved at være tonede i retning af hhv. teknik og handel- og erhvervsøkonomi. Det kan betyde at nogle studenter i højere grad har en idé om hvad de vil læse efter afslutningen på den gymnasiale uddannelse. HF er kendetegnet ved at elevgruppen er lidt ældre end på de øvrige uddannelser, hvilket også kan medvirke til at flere har en ide om efterfølgende uddannelse.

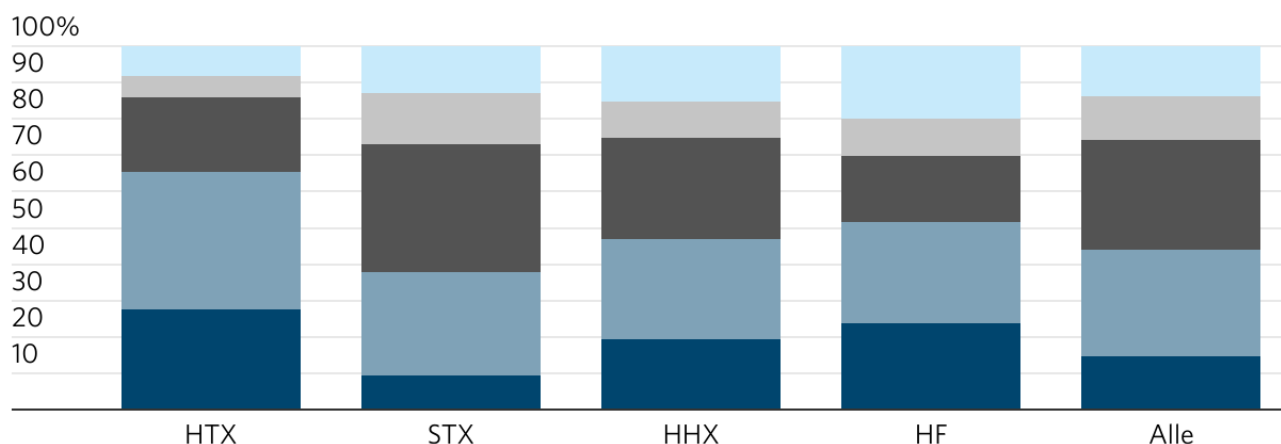
FIGUR 4

Færrest går hurtigt i gang med uddannelse efter STX - flest fra HTX

Figuren viser studenterårgang 2018 fordelt efter de fire store almene ungdomsuddannelser (STX, HF, HTX og HHX), og fordelt efter tidspunkt for første tilgang til efterfølgende uddannelse. Sammenlignet med andre gymnasiale uddannelser er andelen af STXere, der starter på videre uddannelse samme år som de bliver færdige med gymnasiet, lav. Blandt HTXere er 65 pct. videre efter ét sabbatår. For STXere er det blot 38 pct.

Kigger man på andelen, der ikke har læst videre efter tre år, er der flest (19,9 pct.) blandt de der har taget en HF.

■ Samme år ■ Året efter ■ 2 år ■ 3 år ■ Ikke været i gang

Anm.: Seneste referencetidspunkt er september 2021. Uddannelsesstilgang er afgrænset til erhvervskompetencegivende uddannelse, dvs. erhvervsuddannelser og videregående uddannelser.

Grafik: • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

Studenter fra STX udgør ca. 55 pct. af dimittenderne fra de almene ungdomsuddannelser og er derfor markant større end de øvrige uddannelsesgrupper.

Blandt STX-studenter, der enten har haft matematik på højniveau eller en naturvidenskabelig studieretning er der flere, som er gået i gang med en uddannelse efterfølgende end blandt studenter, der kun har samfunds-fag, sproglige eller kunstneriske fag på højniveau. Afgrænsning af studieretninger er beskrevet i boks 1.

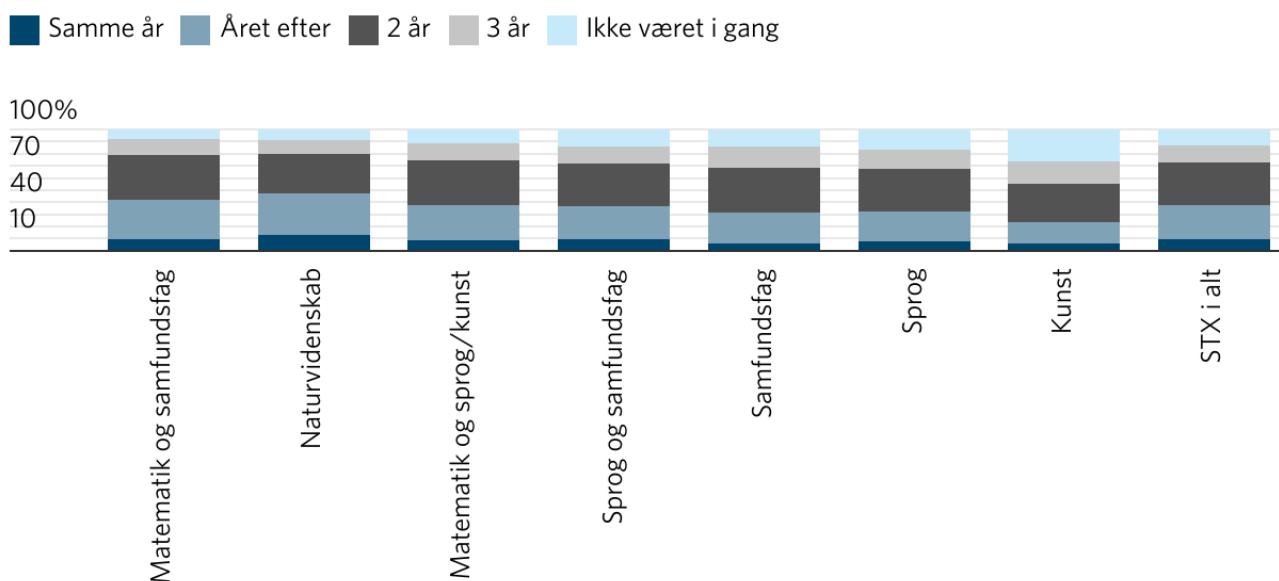
Efter tre år er otte pct. af STX-studenter med enten matematik og samfunds-fag på højniveau eller naturvidenskabelige fag på højniveau endnu ikke gået i gang med en erhvervskompetencegivende uddannelse. Blandt STX-studenter, der har samfunds-fag eller sprog på højniveau (men ikke matematik),

er 14-17 pct. endnu ikke gået i gang med en uddannelse efter tre år, og blandt studenter med kunstneriske fag på højniveau er 26 pct. ikke gået i gang med en uddannelse efter tre år.

FIGUR 5

Flest STX-studenter med matematik og naturvidenskab læser videre

Figuren viser studenter fra STX i 2018, fordelt efter kombination af højniveaufag og første tilgang til efterfølgende uddannelse. Flere studenter med matematik og naturvidenskab på højniveau er gået i gang med en uddannelse efter både et, to og tre år. F.eks. er 47 pct. af de naturvidenskabelige studenter gået i gang med en uddannelse efter ét sabbatår, mens det kun er tilfældet for 32 pct. af studenter, der kun har sproglige højniveaufag.

Anm.: Seneste referencetidspunkt er september 2021. Uddannelsesstart er afgrænset til erhvervskompetencegivende uddannelse, dvs. erhvervsuddannelser og videregående uddannelser. Studieretninger er defineret i boks 1.

Grafik: Studieretninger er defineret ud fra kombinationer af primært A-niveaufag. Alle grupper er gensidigt udelukkende. • Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistiks registre

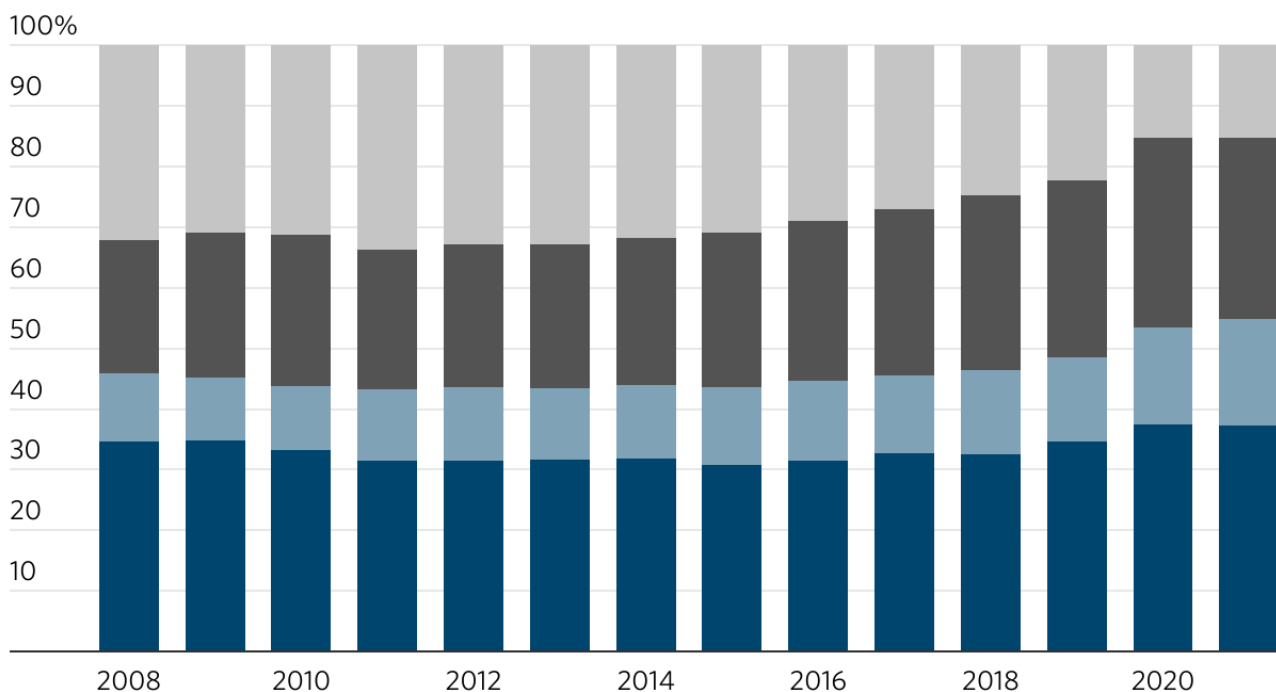
De første studenter fra STX, der er blevet færdige efter gymnasireformen fra 2016 (der blev implementeret fra 2017) blev færdige i 2020. Reformen har medvirket til at færre studenter udelukkende har sproglige fag på højniveau, og at flere studenter har matematik eller naturvidenskab på højniveau. Det betyder, at andelen af STX-studenter, der har matematik eller naturvidenskab på højniveau efter 2020 udgør lidt over halvdelen af studenterne, mens andelen af studenter kun med sproglige eller kunstneriske højniveaufag er faldet, og andelen med en kombination af samfundsfag og sprog er steget.

FIGUR 6

Flere STX-studenter har naturvidenskab og matematik

Figuren viser udviklingen i fagsammensætningen af STX-studenter fra 2008 til 2021.

■ Naturvidenskabelig ■ Matematisk, samfundsfaglig, sprog og kunst ■ Samfundsfaglig og sproglig
■ Sproglig og kunsterisk

Anm.: Gymnasireformen fra 2016 blev implementeret fra 2.halvår 2017. Reformen har betydning for dimittender fra 2020, hvor færre studenter kun har sprog på højniveau, og flere har matematik og naturvidenskab på højniveau.

Grafik: Arbejderbevægelsens Erhvervsråd • Kilde: AE pba. Danmarks Statistiks registre

Boks 1. Afgrænsning af studieretninger på STX

Studerende på STX skal have mindst fire A-niveau fag, hvoraf Historie og Dansk er obligatoriske. Den studerende vælger selv enten to eller tre A-niveau fag. Det er ud fra disse, at analysens studieretninger er dannet.

STX studieretninger bygger på de studerendes A-niveau fag og retningsspecifikke fagkombinationer. Analysen anvender ikke kun de overordnede studieretninger (Naturvidenskab, Sprog, Samfundsvidenskab og Kunst), men tilføjer flere sammensatte retninger for de elever, der ikke eksplicit ligger i én af de overordnede.

Disse elever har typisk fagkombinationer, der kan stamme fra flere studieretninger. Derfor vil en studerende med Samfundsfag på A-niveau ikke indgå i Samfundsfag, hvis den studerende også har Matematik på A-niveau.

Hver af de studerende optræder kun på én studieretning.

Analysens STX studieretninger:

Naturvidenskab: Studerende med mindst ét af følgende fag på A-niveau: Biologi, Bioteknologi, Fysik, Kemi, Geovidenskab.

Studerende med kombinationen: Matematik på A-niveau, samt Fysik på B-niveau og Kemi på B-niveau.

Matematik og samfundsfag: Studerende med Matematik på A-niveau og Samfundsfag på A-niveau.

Matematik og sprog eller kunst: Studerende med Matematik på A-niveau i kombination med enten Engelsk, Spansk eller Musik på A-niveau. Øvrige med Matematik på A-niveau.

Samfundsfag: Øvrige studerende med Samfundsfag på A-niveau.

Sprog: Studerende med Engelsk på A-niveau i kombination med mindst ét andet sprog på A-niveau. Studerende med Græsk på A-niveau og Latin på A-niveau.

Kunst: Studerende med Musik på A-niveau.

For en mindre gruppe STX-studenter, findes der ikke data over, hvilke fag de har haft i gymnasiet. Denne gruppe af øvrige studerende, indgår derfor ikke i figurer der specifikt opdeler STX på studieretninger. Gruppen indgår dog i figurer der viser overordnede tal for ungdomsuddannelserne (HF, HHX, HTX, STX). Indgår gruppen i tallene bag en figur, er det angivet i anmærkningen under figuren.

Studerende på internationale gymnasier og studenterkurser inkluderes kun i figurer, der viser overordnede tal for ungdomsuddannelserne (HF, HHX, HTX, STX). Det angives i anmærkningen under figuren når disse grupper indgår.

Risiko for at en voksende gruppe unge med en studentereksamen forbliver ufaglærte

Der kan være gode grunde til at få noget erhvervserfaring før man vælger en uddannelse efter gymnasiet, men det er vigtigt at få en uddannelse. Det giver bedre jobsikkerhed og en bedre løn end ufaglært arbejde.

At unge udskyder at læse videre kan delvist skyldes gode konjunkturer, hvor det er lettere at få et ufaglært arbejde. Vi har dog tidligere vist, at der er flere unge med en studentereksamen, der hverken er i job eller uddannelse¹, og at mange brancher med mange ufaglærte er ustabile² og særligt udsatte når konjunkturerne vender.³

Det er derfor bekymrende, at flere unge ikke kommer i gang med en uddannelse efter gymnasiet.

Flere udskyder at læse videre fra det almene gymnasie end blandt studenter fra HF, HTX og HHX. Derfor være et potentiale i at styrke vejledningen blandt især STX-studenter, så de er bedre klædt på til at vælge uddannelse efter studenterhuen er i hus. Siden 2021 er gymnasieeleverne da også blevet vejledt om erhvervsuddannelserne på lige fod med de videregående uddannelser.⁴

Men vi bør også vejlede på en anden måde i grundskolen. Flere skal have vejledning, og den skal være åben og ærlig over for mulighederne og udfordringerne ved at vælge en gymnasial uddannelse frem for en erhvervsuddannelse eller f.eks. en EUX, der er kendetegnet ved både at give en studentereksamen og et svendebrev.

En anden mulighed er at oprette studieretninger på STX og HTX, der er rettet mod erhvervsuddannelser og praksisrettede videregående uddannelse inden for STEM-områderne, som Dansk Industri og Dansk Metal har foreslået.⁵ Områder hvor vi forventer at arbejdsstyrken vil mangle kompetencer i fremtiden.

Både for den enkelte student og rent samfundsøkonomisk er der et stort potentiale i at sikre bedre overgange fra gymnasierne til både erhvervsuddannelser og videregående uddannelser.

1 <https://www.ae.dk/analyse/2021-11-15-29-aarige-76600-er-uden-uddannelse-og-arbejde>

2 <https://www.ae.dk/analyse/2020-08-hotel-og-restauration-er-det-mest-ustabile-jobmarked>

3 <https://www.ae.dk/analyse/2020-09-hver-tredje-coronaledige-var-ogsaa-ledig-under-finanskrisen>

4 <https://www.uvm.dk/aktuelt/nyheder/uvm/2020/mar/200304-studievalg-danmark-skal-nu-ogsaa-vejlede-om-erhvervsuddannelserne>

5 <https://www.altinget.dk/uddannelse/artikel/dansk-metal-og-di-gymnasiet-skal-vise-vej-til-tekniske-erhvervsuddannelser>